

טראמפ מאיים בהתקפה גרעינית על טהרן

ברשתות החברתיות, שבהן הנימוס הדיפלומטי נשחק יותר ויותר תחת לחץ המיידיות והחשיפה, לדבריו של ראש מדינה יש משקל לא רק סמלי, אלא גם משפטי ואסטרטגי. הצהרה שנמסרה לאחרונה על ידי הנשיא דונלד ג'יי טראמפ בחשבון המאות שלו ברשתות החברתיות ממחישה בבירור מציאות זו:

"איראן הייתה צריכה לחתום על ה'הסכם' שאמרתי להם לחתום עליו. חבל כל כך, ובזבוז של חיי אדם. בפשטות, לאיראן אסור שיהיה נשק גרעיני. אמרתי זאת שוב ושוב! כולם צריכים לפנות את טהרן מיד!"
— דונלד ג'יי טראמפ (@realDonaldTrump)

הצהרה זו, שנמסרה על ידי נשיא מכהן של ארצות הברית — שלפי החוק האמריקאי מחזיק בסמכות בלעדית כמפקד העליון של הכוחות המזוינים, כולל היכולות הגרעיניות — אינה רק רטוריקה. היא **מהווה איום בשימוש בכוח** נגד מדינה ריבונית אחרת. בכך, היא מעלה חששות קריטיים תחת החוק הבינלאומי, במיוחד **סעיף 2(4) של אמנת האומות המאוחדות**, הקובע:

"כל החברות יימנעו ביחסיהן הבינלאומיים מאיום או שימוש בכוח נגד השלמות הטריטוריאלית או העצמאות הפוליטית של כל מדינה, או בכל דרך אחרת שאינה עולה בקנה אחד עם מטרות האומות המאוחדות."

I. הסמכות המשפטית של הדובר: נשיא ארצות הברית כמפקד צבאי

הנשיא טראמפ, הידוע בטשטוש הקווים בין תקשורת אישית לרשמית, מדבר כראש הרשות המבצעת וה**הסמכות הצבאית** של ארצות הברית. סמכויותיו כוללות: - הוראה על מבצעים צבאיים ללא אישור הקונגרס על פי החלטת סמכויות המלחמה - **סמכות בלעדית לשגר נשק גרעיני**, כפי שאושר על ידי הדוקטרינה הצבאית האמריקאית הוותיקה

כאשר נשיא ארצות הברית מוציא הצהרה פומבית הקוראת ל**פינוי מידי של בירה** — במקרה זה, טהרן — העולם חייב להבין זאת לא כספקולציה חסרת בסיס, אלא כאות פוטנציאלי לפעולה צבאית קרובה, שעשויה לכלול כלי נשק להשמדה המונית.

II. הסטנדרט המשפטי: מהו "איום בשימוש בכוח"?

על פי בית הדין הבינלאומי לצדק (ICJ) ופרשנויות אקדמיות רבות, קיים **איום בשימוש בכוח** כאשר מדינה מצהירה על כוונתה להשתמש בכוח באופן מותנה או לא מותנה, תוך יצירת לחץ כופה על מדינה אחרת לשנות את התנהגותה. לדוגמה, בחוות הדעת המייעצת של ה-ICJ בנוגע לחוקיות האיום או השימוש בנשק גרעיני (1996), קבע בית הדין כי:

"המושגים של 'איום' ו'שימוש' בכוח... עומדים יחד במובן זה שאם השימוש בכוח במקרה מסוים אינו חוקי... האיום להשתמש בכוח כזה יהיה גם הוא בלתי חוקי."

ההצהרה של הנשיא טראמפ, לאור זאת, אינה איום מופשט. היא **מזהה מטרה ספציפית (טהרן)**, תלונה ספציפית (השאיפות הגרעיניות של איראן), ומפרסמת אזהרה שמרמזת על **נזק המוני לאזרחים** ("כולם צריכים לפנות מיד"). כאשר היא מוערכת לצד הסמכות הידועה של הנשיא ליזום מתקפה גרעינית, היא הופכת ל**איום אמין בשימוש בכוח**, הגובל בהכרזת מלחמה.

III. השלכות גרעיניות: היקף ושפת אזהרת הפינוי

האלמנט המדאיג ביותר בציוץ טמון במשפטו האחרון:

‏| "כולם צריכים לפנות את טהרן מיד!"

זו אינה איום צבאי מקומי או אסטרטגי. זו אזהרה רחבת היקף שמרמזת על תוצאות קטסטרופליות עבור כל הבירה — ביתם של למעלה מ-8 מיליון אזרחים. היקף האיום הזה — במיוחד כאשר הוא משולב עם מטרה מוצהרת למנוע התפשטות גרעינית — מרמז בחוזקה על **שימוש אפשרי בנשק גרעיני**. מתקפה קונבנציונלית כנראה לא הייתה דורשת פינוי של עיר שלמה. אבל **מתקפה גרעינית כן**.

העובדה שהצהרה זו ניתנה ללא פרובוקציה איראנית פומבית מיידית או תנועה צבאית מוסיפה לאופייה החד-צדדי והכופה. זו סטייה בולטת מנורמות היציבה הצבאית היחסית וההגנתית המפורטות ב**סעיף 51 של אמנת האו"ם**, המאפשר הגנה עצמית רק בתגובה להתקפה חמושה.

IV. תקדים ושחיקה מסוכנת של נורמות

תקרית זו משקפת שחיקה רחבה יותר של מגבלות דיפלומטיות ומשפטיות בעידן הדיגיטלי. ראשי מדינות השתמשו יותר ויותר בפלטפורמות אישיות או לא רשמיות כדי להוציא **איומים רשמיים**, מבלי לעבור דרך נהלים דיפלומטיים או ממלכתיים מסורתיים.

טראמפ כבר הוציא בעבר איומים תוקפניים דרך טוויטר, כולל נגד קוריאה הצפונית ("אש וזעם") ואיראן ("כמו שמעטים בהיסטוריה סבלו"). עם זאת, **ההצהרה האחרונה הזו מעלה את האיום מהיפרבולה תיאטרלית לאיתות אסטרטגי**. היא **מכוונת לאזרחים**, מרמזת על **שימוש בנשק להשמדה המונית**, ודורשת **ציות מידי** תחת איום של כוח מסיבי.

מסקנה: הפרה של סעיף 2(4) ותקדים חמור

הציוץ המדובר — שהוצא על ידי הנשיא המכהן של ארצות הברית, המפקד העליון של הצבא הגדול בעולם — מהווה **הפרה ברורה של סעיף 2(4) של אמנת האו"ם**. הוא מאיים על **השלמות הטריטוריאלית** של איראן, מרמז על שימוש בכוח גרעיני, ומציב **מיליוני אזרחים תחת צל של נזק מידי**.

הקהילה הבינלאומית, האומות המאוחדות ומלומדי המשפט לא צריכים לראות בהצהרות כאלה דברים טריוויאליים או רטוריים. אם לא ייבדקו, זה קובע תקדים מסוכן: **שהכרזות מלחמה דיגיטליות** — מוסוות בשפת הציוצים — יכולות להתקיים מחוץ לגבולות האחריות הבינלאומית.